

3.9.2014

Suomen sairaanhoitajaliitto ry:n näkemyksiä uudistettavaan kuntalakiin

Suomen sairaanhoitajaliitto ry on lähes 50 000 sairaanhoitajan ammatillinen edustaja. Haluamme lähettää näkemyksemme uudistettavasta kuntalaista. Kuntalain uudistus ja sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistus vaikuttavat merkittävästi toisiinsa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen järjestämisalakiluonnoksessa kuntien yhteistoiminta ja kuntayhtymät ovat tärkeässä roolissa. Kuntalain ehdotettu uudistus muuttaisi kuntalain sääntelyä hyvin vähän nimenomaisesti kuntayhtymien osalta. Lakiluonnoksessa on kuitenkin joitakin kohtia, joita on tarpeen kommentoida.

Kuntalain hallituksen esitysluonnos pohjautuu monelta osin nykyisen kuntalain säännöksiin. Lakiuudistuksessa on kuitenkin monin osin pystytty ottamaan huomioon tapahtuneet toimintojen ja toimintatapojen muutokset. Lain rakennetta on uudistettu onnistuneesti.

Nimenomaisesti kuntayhtymistä uusi kuntalaki säätäisi hyvin pitkälle samaan tapaan kuin voimassa olevakin kuntalaki.

Lain 13 luvussa säädettäisiin **kunnan taloudesta**. Alijäämän kattamisvelvollisuutta tiukennettaisiin niin, että kertynyt alijäämä tulisi kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta. Kaikkein alijäämäisimmille kunnille turvattaisiin voimaantulosäännöksessä kuusi vuotta aikaa kattaa alijäämänsä. Merkittävänä muutoksena nykytilanteeseen olisi, että alijäämän kattamisvelvollisuus ja kriisikuntamenettely ulotettaisiin myös kuntayhtymiin. Kriisikuntamenettelyyn voisi joutua muun muassa, jos alijäämiä ei kateta säädetyssä ajassa. **Kannatamme, että laissa säädettäisiin alijäämän kattamisvelvollisuuden määrääjasta ja että alijäämän kattamisvelvollisuus ulotetaan myös kuntayhtymiin.**

Kiinnitämme huomiota myös seuraaviin yksityiskohtiin:

Kunnan tehtävistä ja järjestämisvastuusta säädettäisiin lain 2 luvussa. Sosiaali- ja terveysministeriö on 18.8.2014 lähettänyt lausunnon sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain hallituksen esityksen luonnoksesta. Kuntalain ja Sote-lain jatkovalmistelussa on tärkeää synkronoida keskenään niiden säännökset järjestämisvastuusta ja palvelujen tuottamisesta. Sairaanhoitopiirejä ja niitä edeltäviä kunnallisen sairaanhoidon organisaatioiden toiminta on perustunut erityislainsäädäntöön. On luontevaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon erityistarpeet ratkaistaan Sote-järjestämislaissa.

Sote -alueet tulisi toteuttaa kuntayhtymämallilla, jolloin jokainen kunta kuuluu johonkin Sote-alueeseen ja osallistuu alueen toiminnan rahoitukseen väestöpohjan mukaan. Myös valtionosuudet tulee ohjata jatkossakin kunnille. Peruspalveluiden järjestäminen on voitava Suomessa toteuttaa erisuuruksilla Sote -alueilla hyvin erilaisin tavoin. Julkisen sektorin lisäksi palveluiden tuottamiseen tulisi ottaa mukaan myös yksityinen ja kolmas sektori.

Kunnan toimielimiä ja johtamista koskeva sääntely sisältyisi lain 6 lukuun. Lain 30 §:n mukaan pakollisia toimielimiä olisivat valtuuston lisäksi hallitus ja tarkastuslautakunta. Valtuusto päättäisi muiden toimielinten asettamisesta. Myös toimielinten jaostojen asettaminen tulisi yksinomaan valtuuston toimivaltaan kuuluvaksi tehtäväksi. Jaostojen osalta sääntely vastaa nykyinsäädäntöä. Sitä on kuitenkin vakiintuneesti tulkittu siten, että johtosäännöllä valtuusto on voinut antaa jaoston asettamisen kunnanhallituksen tai sen alaisen lautakunnan tehtäväksi. Lain 33.1 §:ssä todetaankin toimielimen (muun kuin valtuuston) asettaman jaoston toimikauden pituudesta. **Lakiin olisi kirjattava nykyinen, vakiintunut käytäntö.**

Kuntien yhteistoiminnasta säädettäisiin 8 luvussa. Yhteistoimintasäännökset vastaavat perusteiltaan nykyisiä, mutta ovat jossain määrin laajemmat. Aiemmasta poiketen sääntely koskisi myös kuntayhtymien yhteistoimintaa. **Kuntayhtymien yhteistoiminnasta on tarpeellista säätää myös laissa.**

Yhteistoiminnan suhdetta hankintalakiin säädettäisiin lain 51 §:ssä. Pykälän 2 momentin käsitteet "kokonaisedun mukaisesti" ja "luonteeltaan ylikunnallinen" ovat epämääräisiä. Parempi ratkaisu olisi, että 1 momentin sääntelyn lisäksi viitattaisiin hankintalain sääntelyn huomioon ottamiseen.

Terveystieteidenlaki mahdollistaa sairaanhoitopiirien välille muitakin yhteistoimintaratkaisuja kuin kuntalaissa luetellut. Esimerkiksi terveydenhuoltolain 44 §:n mukaan eri erityisvastuualueeseen kuuluvat sairaanhoitopiirin kuntayhtymät voivat tehdä erikoissairaanhoidon yhteistoiminnasta sopimuksen, jos se on tarpeen suomen-, ruotsin- tai saamenkielisen potilaan kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tai terveydenhuollon palvelujen työnjaon toteuttamiseksi. **Esitämme että, Kuntalakiin sisällytetään viittaus erityislaeissa olevista yhteistyömahdollisuuksista.**

Kunnan päätöksenteko- ja hallintomenettelyistä säädettäisiin 12 luvussa. Lain 93 §:n mukaan asian ottaminen ylemmän toimielimen ratkaistavaksi rajattaisiin vain kunnanhallitukselle. Nykyisin myös lautakunnilla ja johtokunnilla on siihen oikeuttavan johtosäännön määräyksen perusteella oikeus ottaa alaisensa toimielimen tai viranhaltijan päätöksen käsiteltäväkseen. Joissakin kuntaorganisaatioissa otto-oikeuden rajaaminen kunnanhallitukselle tai kuntayhtymän hallitukselle voi olla perusteltua. Suurissa organisaatioissa on kuitenkin käytännön tarpeista lähtien tarvetta siihen, että otto-oikeus voitaisiin hallintosäännön määräyksellä antaa jatkossakin lautakuntien ja johtokuntien tehtäväksi.

Merja Merasto
Puheenjohtaja
Suomen sairaanhoitajaliitto ry

Nina Hahtela
Kehittämispäällikkö